NUM XLVIII.

GAZETY WILENSKIE

w PIĄTEK DNIA 28. LISTOPADA ROKU 1783

Z Wilna dnia 28. Liſtopada.

W przeſzły Wtorek, to ieſt dnia 25. tego mieſiąca doroczna Uroczyſtość ſzczęśliwey Koronacyi Nayiaśnieyſzego Pana z wielką tu wſpaniałością obchodzona była; ſtokrotne naprzód o świtaniu przez Garnizon mieyſki z armat uderzenie ogłoſiło Feſtyn uprzeymą ſerca zyczliwych Majeſtatowi poddanych radością napełniający, po dzieſiątey zaś za przybyciem Xiążęcia Jmci Paſterza Naſzego z całą prześwietną Kapitułą, Jmci Pana *Morawſkiego* Marſzałka Trybunału Głównego W. X. Lit. Generała Majora Woyſk Litewſkich z Deputatami Koła wielkiego i licznym Państwem. J. Pana *Wołłodkowicza* Marſzałka Trybunału Duchownogo z Kollegami ſwemi, Senatu Akademickiego ze wſzyſtkiemi Szkołami, Sztabs Officierow z Rey-

mentami tu konſyſtencyą maiącemi, Szlachetnego Magiſtratu tuteyſzego ze wſzyſtkiemi cechami w zwyczayney paradzie, oraz niezmiernego ludu do Kościoła Akademickiego, J. X. *Zienkowicz* Ex Sekretarz Litewſki w aſſyſtencyi całego Duchowieńſtwa miał Mſzą Biſkupim obrządkiem, po którey J. X. *Karpowicz* Doktor i aktualny S. Teologi w tuteyſzey Akademii Profeſſor, Kanonik Kollegiaty Poznańſkiey, Proboſzcz Preńſki i Grażyſki z niezmierną ſatisfakcyą miał kazanie z owych ſłow Pisma S. Sapient. 6. *Si delectami ſedibus & Sceptris o Reges Populi! diligite Sapientiam, ut in æternum regnetis, multitudo autem Sapientum Sanitas eſt orbis terrarum & REX SAPIENS ſtabilimentum populi,* w którym gruntownie pokazawſzy naprzód: *iak potrzebne ieſt rozſzerzenie nauk w Narodzie dla ſzczęśliwości Oyczyzny,* powtóre *iak potrzebne ieſt rozſzerzenie nauk w Kościele dla tryumfu Religii,* zwyczayną ſobie wymową przekładał gorliwą Nayiaśnieyſzego Pana od początku Panowania Uſilność o zaprowadzenie i rozkrzewienie nauk w Kraiu ſtatecznie dotąd okazywaną.

Po kazaniu Xże Jmć Paſterz naſz w aſſyſtencyi Prześwietney Kapituły i całego Duchowieńſtwa intonował *Te DEUM Laudamus* na podziękowanie Bogu za zachowanie w życiu Dobrotliwego nam Monarchy przy ſtokrotnym z armat wyſtrzeleniu przez Artyleryą tuteyſzą i przy rzęſiſtym ogniu z ręczney ſtrzelby przez Reymenta tu konſyſtencyą maiące. Po zakończonym Nabożeńſtwie Xże Jmć Paſterz naſz dawał wſpaniały obiad dla całego Trybunału i Państwa tu przytomnego, podczas którego zpełniano zdrowie Nayiaśnieyſzego Pana przy oświadczeniu nayżywſzych ſentimentow. O godzinie 3. zpołudnia w Kościele Akademickim J. X. *Szalewicz* Nauk wyzwolonych i Filozofii Doktor, Wymowy w Szkołach Podwydziałowych Profeſſor wyborną miał mowę w Łacińſkim ięzyku do tey Uroczyſtości ſtoſowaną.

Wieczorem przy rzęſiſtey illuminacyi Ratuſza, Kamienic w rynku i na Niemieckiey ulicy będących, J. Pan Marſzałek Głównego Trybunału W. X. Lit. dawał bal maskowy z koſztowną Kollacyą.

Trybunał Duchowny W. X. Lit. pod laſką Jmć Pana *Wołodkowicza* Piſarza Grodzkiego i Deputata Mińſkiego w prze-

ciągu 6. tygodni odsądziwszy Spraw wiele nawet z tegorocznych wpisow z zupełną satisfakcyą stron, i ziednawszy wiekopomną Sławę pilnego i chwalebnego sprawiedliwości administrowania, Sądy swoie w przeszły Wtorek zwykłym obrządkiem zalimitował.

Smutną na dniu wczorayszym odebraliśmy nowinę, że Jmć Pan Tadeusz z *Kozielska Ogiński* Wda Trocki dnia 25. tego miesiąca w *Hanucie* Do brach swoich po krotkiey chorobie przykładne Chrześciańskie zakończył życie, dokładną wiadomość o zasługach w Oyczyznie tego Męża do przyszłey Gazety odkładamy.

Z Warszawy d. 19 Listopada.

Mamy wiadomość z *Petersburga* iż tameczny wspaniały Kościoł *Katolicki* dnia 18. przeszłego miesiąca, w dzień *S. Łukasza Ewangelisty*, z wielką Uroczystością poświęcał JmćXiądz Jan Jędrzey Margraf *Archetti* Arcybiskup *Chalcedoński*, Nuncyusz Apostolski przyDworze*Warszawskim*, Poseł Extraordynaryjny *Piusa VI.* Papieża, do*Katarzyny II.* Jmperatorowey *Rossyiskiey*. Nastąpić potym tamże miało oddanie Palliusza Arcybiskupiego Jmci Xiędzu *Siestrzeńcewiczowi* Arcybiskupowi *Mohilowskiemu*; tudzież Konsekracya Jmci Xiędza *Benisławskiego* Koadiutora tegoż Arcybiskupstwa na Biskupstwo *Gadareńskie*

Z Warszawy d. 22. Listopada.

Wiadomości Publiczne powszechnie iuż prawie głoszą, że nie przyidzie do woyny między trzema Cesarskiemi Dworami, *Wiedeńskim*, *Petersburskim*, i *Carogrodzkim*; gdyż ten ostatni, woli raczey na wszystkie żądania mocnych Sąsiadow zezwolić, niżeli ich na siebie w ten czas oburzyć, kiedy od nikogo skuteczney pomocy spodziewać się nie może. Z drugiey zaś strony, głoszą zaczynaią, o mocney Konfederacyi niektórych Dworów, na zrownowanie potęgi morskiey Stanow *Barbaryiskich*.

Z Londynu dnia 28. Paździer:

Gubernium wysłało rozkaz do *Vice-Reia Jrlandzkiego*, ażeby z *Woluntaryuszami* z iak naywiększą ludzkością i względnością obchodził się. Y zapewne ten mądry Rządu postępek, naylepszy skutek otrzyma. Z tym wszystkim głoszą, że Ministerium względem właściwych *Jrlandzkich* zamysłow nie iest iednomyślne. Mówią iż Lord *North* utrzymuie, że *Jrlandczycy* chcieli niepodległość sobie wyrobić; J. Pan *Fox* przeciwnie przy tym obstaie, że oni żądali nie więcey, iak tylko re-

formy Parlamentu; i iego podobno nayſprawiedliwſze będzie zdanie. Po dniu 10. *Liſtopada* kiedy Delegacyi *Woluntaryuſzów w Dublinie* ſwoie Seſſye rozpoczną, więcey ſię można będzie dowiedzieć. Te trzy punkta, które *Jrlandczycy* przedſięwzieli do ſkutku przywieść, ſą naſtępuiące: 1mo. ażeby bar-
„ ziey mogli czynić reprezen-
„ tacye; 2do. ażeby włożono
„ ciężkie podatki na baweł-
„ niane zagraniczne towary i
„ między niemi oſobliwie ra-
„ chuią ſię *Angielſkie*; 3tio.
„ ażeby prawa wotowania pod
„ czas Elekcyi Parlamento-
„ wych, *Rzymſkim Katolikom*
„ dozwolono., Chociażby to tak w ſamey rzeczy było, Gubernium barzo łacno na to zezwoliłoby, ponieważ przez zezwolenie na oſtatni punkt, 80,000. zbroynych *Woluntaryuſzów* broń złożywſzy, bezbronnemi byſię ſtało.

Z Paryża dnia 30. Październ:

Xiąże *de Caylus* (ſynowiec ſławnego *Antykwaryuſza*) zabrnowſzy w wielkie długi gdy był od kredytorow mocno przyciśniony, a nie widział żadnego ſpoſobu do zapłacenia; za nadchodzącym oſtatnim iuż przy końcu tego mieſiąca terminem, życie ſobie odebrał wyſtrzeleniem w gębę z piſtoletu.

Równie po deſperacku życie ſwe zakończył na tuteyſzym Przedmieściu *S. Germana* w Hotelu *de Moſcovie* dnia 18. tego mieſiąca, pewny młody *Jrlandzki* Kawaler. Przyczyny iego roſpaczy nie można dociec; gdyż między iego papierami, znaleziono wexle do naypierwſzych naſzych Bankierow, na 120. tyſięcy *Liwrów* wynoſzące.

Cały *Paryż* zadziwiłſię, gdy ſławni naſi Bankierowie JJ. PP. *Onot, Roche*, i Kompania, znagła ogłoſili ſię Bankrutami, na trzy Milliony *Liwrów*. Niemniey zadziwia ſławny kupiec w *Bourdeaux*, nazwiſkiem *Buiac*, iż także zbankrutował na Million dwa kroć ſto tyſięcy *Liwrow*. Dowiaduiemy ſię o iednym w *Dunkierce*, który na półtora Milliona *Liwrow* Bankrutem żoſtał.

Z Frankfortu dnia 1. Liſtopada.

Dawniey ogłoſzony *l' Abbé Frick de Ruffach w Alſacyi*, który przed dzieſiącią laty, pewnemu Panu, (którego dzieci edukował) ukradł 15,000, *Liwrów*, i przed dwóma mieſiącami zabił pewnego ſtangreta za to, że ſię upominał o oddanie pożyczonych mu 30. *Liwrów*; dnia 18. przeſzłego mieſiąca w *Strażburgu* w koło ieſt wpleciony.

NUM. XLVIII.

SUPLEMENT
DO GAZET WILENSKICH
w PIĄTEK DNIA 28. LISTOPADA ROKU 1783.

Z Stambulu dnia 6 Paździer: Przeszły *HanKrymu* znayduiesię ieszcze w *Rossyiskim* Obozie *Karas Bassar*, który mocno iest uzbroiony, JednoKorpus woyska pod Komendą Generała *Szuwarowa* stoi w *Kubanie*, a drugie pod Komendą Generała Majora *Potemkina* za rzeką *Kubanem*.

Dywan miał posłać umyślnych do *Krymu*, dla zrobienia tam sobie partyi; lecz to iego tentowanie mały skutek otrzymało.

Z Bannatu dnia 13. Paździer: Dnia 7. tego miesiąca, wystawiono przy *Kameniz* blisko *Peterwaradin*, most tak szeroki, że oprócz pieszych, 3. powoży rozminąć się mogą.

Z Wiednia d. 25. Października. Słychać że Panuiący Xiąże *Wirtemberski*, tey iesieni odda naszemu Monarsze wizytę i u Dworu stac ma.

Pracuią tu około pewnego *planum*, dla zapobieżenia zbytkom, i innym przestępstwom

Z Frankfortu dnia 28. Października. W publicznych listach czytamy, że *Rossyiski* Minister przy Dworze *Wiedeńskim*, otrzymawszy z *Petersburga* kuryera, doniosł Cesarskiemu Dworowi *Wiedeńskiemu* o poddaniu się Państwu *Rossyiskiemu* dwóch Xiążąt *Georgiańskich Herakliusza i Salomona*.

Z Austryi dnia 28. Paździer: Prywatny list z *Petersburga* do *Wiednia* pisany donosi o podróży Jmperatorowey Jeymci, która ma nastąpić do nowo założonego miasta *Chersonu*. Dwór Jmperatorowey Jmci pod czas tey podróży, ma być

barzo świetny i liczny, i na każdey pozcie 500. koni w gotowości stać musi. Tenże sam list daley donosi, że dla uięcia umysłów Narodu *Tatarskiego*, i dla obaczenia tego nowo nabytego kraiu, Jmperatorowa Jeymć swoię podróż ma aż do *Krymu* kontynuować. Ta podróż, na przyszłą wiosnę ma nastąpić, i zawisła pryncypalnie od tego, co wyniknie z czynności *Carogrodzkich*.

Cesarz Jmć wydał rozkaz skassowania 60. Klasztorów w *Czechach*: między niemi znayduią się 15. w samey *Pradze*, które kassacyi podpadaią. Jeżeli podług uczynionego iuż kalkułu, dobra tych Klasztorow wyrownaią dochodom dawniey skassowanych, tedy przybędzie na 7,000,000. do *Kassy Religii*.

Dla Cesarsko Królewskich woyskowych, wyszło teraz nowe kryminalne rozporządzenie; podług którego, dezerterowie surowie odtąd maią być karani. Ci zaś woyskowi, którzy wykroczą przez złodzieystwo, lub zaboystwo, sądowi Cywilnemu podpadać maią, który ich wykroczenia rozsądzać i karać będzie. Przez toż samo rozporządzenie, nie będą iuż mieli dotąd prawa Pułkownicy, lub Jnspekcyą maiący nad Reymentami, uwalniać do śmierci.

Z Wiednia dnia 29. Październ:

Podał temi czasy Cesarzowi Memoryał pewny po przeszłey woynie zredukowany Officer, i prosił w nim Cesarza, aby mógł być nazad na następuiącą woynę w woysku umieszczonym. *Y mamyż my aktualnie mieć woynę?* spytał się Cesarz pomienionego Officera; i gdy Officer powiedział, że taka iest powszechna wieść; Cesarz mu odpowiedział. *Przynaymniey ia nic niewiem o tym. Lecz, iak tylko woyna będzie ogłoszona, możesz się mi zonwu meldować.*

Z Petersburga dnia 31. Października. Jmć Pan *Fitzherbert* extraordynaryiny *Angielski* przy Dworze *Petersburskim* Poseł, przybywszy tu niedawno; przeszłey niedzieli miał u Jmperatorowey Jeymci audyencyą.

Z Paryża dnia 31. Październ:

Od kilku dni znayduie się tu sławny ów *Angielski* Amirał *Rodney*, który dnia dzisieyszego do *Fontainebleau* wyiechał.

Dnia wczorayszego odwie-

dzał Król Jmć *Delfina* w *Muette*, i nazad ztamtąd powrócił do *Fontainebleau*. Od czasu uczynionego pokoiu, wiele *Anglików* barzo bogatych do *Paryża* przyieżdża, i tam nadpodziw wielkie summy pieniędzy traci.

Tegoż wczorayszego dnia o siódmey godzinie ranney, umarł tu Jan *le Rond d' Alembert* urodzony w *Paryżu* dnia 16. Listopada 1717. roku. Był on Sekretarzem *Francuskiey* Akademii i *Membrum* Akademii *Paryskiey, Berlińskiey, Petersburskiey, Londyńskiey &c.*

Dniem przed śmiercią, poprawował ieszcze arkusz swoiego dzieła. Ten umarły Literat, był ieden z naybiegleyszych matematyków w naszym wieku, który może być zrownany z wielkim nieco przed nim zmarłym *Eulerem*. Wiele on przyłożył się do Ksiegi *Dictionaire Encyclopedique*, częścią daiąc swoie własne rzeczy, częścią inne poprawuiąc, Korrespondował on z wielu ukoronowanemi w *Europie* głowami. Był też naywiększą kolumną dzisieyszych *Filozofów*: Lubo zaś od trzech miesięcy w konsumpcyą wpadszy, widział śmierć codzień przybliżaiącą się; nieprzyszło iednak do tego, żeby się *SS. Sakramentami* opatrzył. Druga kolumna tychże dzisieyszych *Filozofow*, J. P. *Diderot*. barzo także iest słaba.

Experymenta Bani, wynalazku pana *Montgolfier*, nieprzestaią się kontynuować, i przyiaciele iego tak mocno o pożytku, który z niey wyniknąć może, są przekonani, że się niezawodnie spodziewaią, iż w przeciągu iedney godziny i 10. minut, przy dobrym wietrze, z *Calais* w *Dower* w niey stanąć będzie można. Kiedy ostatnią czyniono probę, przy miernym wietrze, pomieniona bania w przeciągu 5. minut przeleciała pułtory mili.

Z Hagi dnia 1. Listopada.

Listy z *Monachium* donoszą, że Król Jmć *Szwecki*, dnia 19. Października tam przybył, i od Xiążęcia Jmci Elektora był przyimowany.

Listy z *Rzymu* za pewną rzecz głoszą, że tam w przeciągu 3. miesięcy, 6,000. dzieci z ospy umarło.

Z Mantuy dnia 31. Paździer: Dnia wczorayszego przybył tu z *Werony* w ścisłym *inco-*

gnito Król Jmć *Szwedzki*, i ſtanoł w Domu Gościnnym pod *Trzema Koronami*. Odpoczowſzy nieco, odwiedzał pieſzo niektóre publiczne Budowy, dla oglądania tam różnego godnego widzenia malowania; a potym zwiedził Xiążęcy Pałac. Ztamtąd powrócił do ſiebie, i puścił ſię w dalſzą podróż, nie zabawiwſzy w naſzym Mieście nad kilka godzin.

DONIESIENIE z WILNA

Drukarnia J. K. Mci przy Akademii Wileńſkiey będąca rozpoczowſzy iuż Kalendarzyk Polityczny na Rok przyſzły 1784. przy oświadczeniu należytego podziękowania JJ. PP. Regentom Kancellaryi Ziemſkich i Grodzkich, mianowicie zaś Oſzmiańſkim, Trockim, Upitzkim, Zmudzkim, Starodubowſkim, Nowogr: Połock: Witepſkim, Orſzańſkim, Mińſkim i Rzeczyckim, *za uwiadomienie o zaſzłych odmianach w ich Powiatach, upraſza innych JJ. PP. Regentow o podobneż uwiadomienie w przeciągu naydaley tygodnia, inaczey zaś przerzeczona Drukarnia tych JJ. PP. Regentow, od których żadnego donieſienia nie będzie miała, iako nie żyiących z Kalendarzyka wykaſuie.*

Podaie ſię do wiadomści publiczney: iż z dnia 14. nadzień 15. Liſtopada Roku teraz idącego 1783. w nocy póżną porą złoczyńcy, Moſkiewſcy Burłacy niewiedzieć zkąd na Kancellaryą Grodzką Braſławſką w Mieście Braſławiu różnym ſzyſzowſkim orężem uzbroieni gromadnie napadłſzy i do niey gwałtownie wdarłſzy ſię, leżące w Kancellaryi podatki Rzpltey Skarbu W. X Litt: za Ratę przeſzłą 7brową z Powiatu Braſław: perceptowane w gotowym groſzu Złotych polſkich 41,441. i groſzy 18. w różnym gatunku monety zabrali, i czaſu tey fatalney akcyi iednemu applikantowi lat 18. maiącemu gardło nożem przebili, że ledwo ieſzcze żyć może, i nad inſzemi ſpiącemi z nożami, i inſzą bronią ſtali, pòki ſwoiego złoczyńſtwa niedopełnili. Takowych hultaiow złoczyńcow, ktoby gdzie poścignął, aby dał znać Zwierzchności, Kancellarya Grodzka Braſławſka przez miłość dobra powſzechnego każdego z obywatelow upraſza. Dat; w Braſławiu Roku 1783. 16 Liſtopada.

Józef Juſzkiewicz Ziemſki i Grodzki Ptu: Braſław; Regent.